

7. marts 2024

Til Søfartsstyrelsen
Caspar Brands Plads 9
4220 Korsør
Email: havplan@dma.dk

Høringssvar til:

Høring af forslag til ændring af Danmarks Havplan

Syv østjyske kommuner, Havsamarbejdet i Østjylland, sender hermed vores fælles svar til forslag til ændring af Danmarks Havplan, som blev offentliggjort 27. november 2023.

Havsamarbejdet i Østjylland (herefter benævnt "vi") er et tværkommunalt samarbejde mellem Norddjurs, Syddjurs, Aarhus, Samsø, Odder, Horsens og Hedensted kommuner, der arbejder for kommunale initiativer, der kan forbedre havets tilstand, udvikle en mere bæredygtig brug af havet og øge de rekreative muligheder og værdier ved kysterne.

Havmiljøet har netop i denne tid stor bevågenhed, både i befolkningen, i medierne og hos politikere. Anledningen er umådelig trist – sjældent har der været så lidt liv i de danske havområder som i dag. Dette afspejler, at indsatsen til forbedring af havmiljøet har været utilstrækkelig. Derfor bør Danmarks Havplan (herefter benævnt "Havplanen") afspejle en ny og ambitiøs tilgang til varetagelse af naturhensyn, turisme, det rekreative og den bæredygtige udvikling til havs.

Vi ønsker, at et øget samarbejde mellem kommunale partnerskaber og de statslige ministerier - kan bidrage til at styrke indsatsen for mere liv i havet.

Nedenfor fremgår vores fælles høringssvar. Det er opdelt i punktform, som senere uddybes.

Nærværende fælles høringssvar er nu politisk behandlet i alle syv kommuner, og er identisk med det fælles høringssvar, som er indsendt inden høringsfristen 5. februar 2024.

Politiske/tekniske bemærkninger vedrørende lokale forhold i den enkelte kommune, sendes her efter aftale med Søfartsstyrelsen som bilag 6.

På vegne af de syv østjyske kommuner

Torben Tran Ankjærø

[Havmiljøkoordinator](#)

Havsamarbejdet i Østjylland

Norddjurs, Syddjurs, Aarhus, Odder, Samsø, Horsens og Hedensted kommuner

Email: atto@aarhus.dk

Tlf. 23 47 50 51

Bilag til høringssvaret:

- 1) Kortbilag 1a-c: Udklip fra havplanens kortlægning, opdelt i 3 kort over Østjylland.
- 2) Kort over Havsamarbejdets forslag til nyt strengt beskyttet havområde.
- 3) Havsamarbejdets Høringssvar til Danmarks Havstrategi januar 2024
- 4) REGIONAL HAVPLANLÆGNING I DET VESTLIGE KATTEGAT – NATUR-, ERHVERVS- OG SAMFUNDSMÆSSIGE FORHOLD OG SCENARIER, AU, m.fl., 2020. <https://dce2.au.dk/pub/SR403.pdf>
(Kan tilgås via ovenstående link)
- 5) Ni kommuners høringssvar til første udkast til Danmarks Havplan 2021, som kan ses her: <https://havplan.dk/da/page/consultation/answer/3979eda1-428a-4985-8118-c9b5ba7f859f/1201/page/13/hist>
- 6) Supplerende bemærkninger til Havsamarbejdets fælles høringssvar

Nærværende fælles høringssvar har pr. 5. marts 2024 været tiltrådt politisk i alle Havsamarbejdets syv kommuner:

*Norddjurs Kommunes Kommunalbestyrelse
den 20. februar 2024*

*Odder Kommunes Byråd
den 19. december 2023*

*Horsens Kommunes BNK Udvalg
den 16. januar 2024*

*Hedensted Kommunes Byråd
den 28. januar 2024*

*Syddjurs Kommunes Natur-, Teknik- og
Miljøudvalget
den 5. marts 2024*

*Samsø Kommunes Kommunalbestyrelse
den 21. februar 2024*

*Aarhus Kommune Magistraten
den 20. februar 2024*

Oversigt over høringssvarets synspunkter

Vores høringssvar består af en række bemærkninger til ændringerne i havplanen, der efterfølgende suppleres med uddybende bemærkninger.

1. Der bør udpeges to beskyttede Havstrategiområder i den østjyske havregion.

1.1. Natura 2000-område nr. 194 Mejl Flak ønskes udpeget som strengt beskyttet havområde.

1.2. Indenfor Havsamarbejdets område ønskes udpeget et nyt beskyttet Havstrategiområde med særligt fokus på beskyttelse af havbunden.

2. Muslingeproduktion bør ændres fra skrab af havbunden til bæredygtigt opdræt af skaldyr på liner, forudsat at vandområdets tilstand ikke påvirkes negativt af anlægget.

Der bør ikke længere skraves efter muslinger på havbunden, da det påfører havmiljøet en lang række veldokumenterede negative påvirkninger herunder, skader på havbunden som er vigtige levesteder for kystområdernes dyr og planter.

Havsamarbejdet anbefaler i stedet en bæredygtig produktion af skaldyr i vandsøjlen (på liner), forudsat at anlægget placeres under hensyntagen til havets og fjordenes miljøtilstand samt de rekreative og turismemæssige interesser.

3. Områder udlagt til fiskeopdræt i åbne net bør ikke øges

Havsamarbejdet ønsker som udgangspunkt ikke en øget produktion af fisk i åbne havbrug i havet, og samtidig skal miljøpåvirkningen af den nuværende produktion vurderes nærmere. Eksisterende arealudlæg til havbrug ud for Djursland og Samsø ønskes fjernet, og der bør ikke planlægges for nyt udlæg ved Endelave.

Vi anbefaler, at det undersøges, om eksisterende havbrug kan flyttes ud på lokaliteter, hvor havmiljøet er mere robust.

4. Reduktion i arealudpegning til råstofindvinding (sandsugning) ønskes.

Havsamarbejdet ønsker, at arealerne i vores område som er udpeget til indvinding af sand og grus reduceres mere end det er foreslået, da indvindingsområderne i netop vores område udgør en stor andel af havområdets vigtige levesteder på lavt vand.

Vi anbefaler, at miljøgodkendelser til råstofindvinding skal baseres på standardiserede vilkår om anvendelsen af BAT.

5. Sikring af naturtilstand ved udbygning af vedvarende energi på havet

Kommunerne støtter generelt en omlægning til mere vedvarende energi, herunder vindmøller på havet. Det er dog afgørende, at vindmøller opstilles, så havbunden efterlades i en mindst lige så god tilstand, som før møllerne opsættes.

Uddybning af høringssvarets synspunkter

Nedenfor følger de uddybende bemærkninger fra Havsamarbejdet til høringssvarets synspunkter (1-5), samt et afsnit med kommentarer til generelle forhold i havplanen og kommentarer til GIS.

1. Der bør udpeges to beskyttede havområder i den østjyske havregion.

1.1. Natura 2000-område nr. 194 Mejl Flak ønsket udpeget som strengt beskyttet havområde.

Området er af særligt biologisk værdi, og bør beskyttes bedre end i dag. Området er i dag omfattet af Natura 2000-beskyttelse, som kun vedrører områdets udpegningsgrundlag (arter og naturtyper). Marsvin er en del af udpegningsgrundlaget – og marsvinebestanden i de indre farvande er mere end halveret ifølge seneste opgørelse fra 2022. Årsagen kan være mangel på føde (fisk), men fisk er ikke beskyttet i området, og der foregår fiskeri med faste redskaber inde i området, jf. de røde prikker på kortbilag 2.

Der har tidligere været udført råstofindvinding i området, og stenrevne er påvirket af tidligere stenfiskeri. Vi ønsker, at de tilbageværende biologiske værdier beskyttes bedre samt genoprettes i de kommende år. Der findes stadig intakte områder med stenrev fra istiden, og samlet set rummer området ved Mejl Flak noget af havregionens største biodiversitet med 57 algearter, 1 art blomsterplante og hele 160 dyrearter.

Udpegnings af Mejl Flak som strengt beskyttet område vurderes at bidrage til bevarelse og udvikling af områdets store biologiske naturværdier.

1.2. Indenfor Havsamarbejdets område ønskes udpeget et nyt beskyttet Havstrategiområde med særligt fokus på beskyttelse af havbunden

Kystnære havområder, der har en god miljøtilstand og som benyttes på en bæredygtig måde, er en vigtig direkte og indirekte faktor for livet i de kystnære kommuner. Havet og kysten er grobund for mange virksomheder og ildsjæle, og de aktiviteter, de igangsætter i vandkanten. Derfor er havets tilstand generelt og lokalt et fokusområde for kommunerne.

Biodiversiteten, herunder fiskebestandene, er særligt udfordret i de kystnære områder, og i særdeleshed langs de østjyske kyster. Det undrer os derfor, at der ikke er udpeget Havstrategiområder ud for den østjyske havregion i Kattegat og Vestlige Østersø.

Genopretning af fiskebestandene her særligt fladfisk, ål og torsk er af stor værdimæssig og økologisk betydning. Et vigtigt redskab til at genoprette et robust økosystem med høj biologisk mangfoldighed, er beskyttede områder, hvor der er ro for menneskelige forstyrrelser. Dette vil styrke den marine biodiversitet generelt, men særlig de mest sårbare arter, som har det svært under de nuværende forhold, hvor havet både er udsat for kemisk, biologisk og fysisk forstyrrelse af havbunden.

Flere organismer, herunder fisk som torsk og fladfisk, har et ungstadium på lavt vand i kystområder, på rev samt på sandbanker. Her er det særligt vigtigt, at der findes egnede levesteder til dem. Mange af disse arter migrerer også i løbet af deres livscyklus, og bliver hermed også afhængig af tilstanden i andre vandområder.

Vi kan ikke se, at havplanen tager højde for denne migration, hverken i udpegningen af beskyttede havområder eller ved forvaltningen af fiskeriet, herunder fiskeriet med bundslæbende redskaber.

Vi ønsker derfor et nyt større havstrategiområde ud for Havsamarbejdets syv østjyske kommuner, som tilgodeser lokale og regionale hensyn bedst muligt og som primært beskytter hele havbunden mod fysisk forstyrrelse. Havstrategiområderne beskytter netop hele havbunden, og ikke kun udvalgte naturtyper som i de nuværende marine Natura 2000-områder. Det ses dog af kortbilag 1 til dette høringssvar, at der ikke i den ændrede havplan er udpeget Havstrategiområder ud for den centrale del af de østjyske kyster. Vi ønsker derfor, at der udpeges et nyt beskyttet havstrategiområde. Det er samtidig vigtigt, at et nyt havstrategiområde ikke hindrer eksisterende og planlagte større anlægsprojekter, som har en stor samfundsmæssig betydning og nødvendighed.

Vi er meget bevidste om påvirkningen fra land til havet, og både EU, Staten, landbruget og kommunerne, har gennem flere årtier brugt mange ressourcer på at gennemføre vandplansindsatser på land, som f.eks. spildevandsrensning og omlægning til natur i ådalene. På trods af dette har iltniveauet i det danske havmiljø i år 2023 været det laveste, der er observeret i de sidste 20 år, og det er tydeligt, at hidtidige tiltag med regulering og brug af havet har været helt utilstrækkelig til at sikre et sundt havmiljø med høj biodiversitet, stærke fiskebestande og en havbund i god tilstand.

Derfor undrer det os, at der fra statens side ikke er taget flere fiskeri- og forvaltningsmæssige initiativer til genopretning af de kystnære fiskebestande i vores område. Hertil vil de beskyttede Havstrategiområder kunne bruges som et planmæssigt og forvaltningsmæssigt værktøj.

Med flere Havstrategiområder i de indre danske farvande, herunder i Kattegat/Vestlige Østersø, vil et sammenhængende netværk af beskyttede havområder kunne blive udbygget og understøtte de allerede udpegede områder. I dette netværk, hvor havbunden er beskyttet mod fysisk forstyrrelse fra bl.a. bundsløbende redskaber, råstofindvinding og klapning, vil flere organismetyper som bunddyr og fisk kunne gennemføre deres livscyklus uden at blive fanget/påvirket betydeligt.

De østjyske kommuner ser derfor et behov for, at der udpeges beskyttede og strengt beskyttede havområder i Kattegat/Vestlige Østersø, da presset fra menneskelige aktiviteter er stort i netop det område. Vi har tidligere i 2023 fremsendt forslag til to nye beskyttede havområder i Kattegat/Vestlige Østersø til Erhvervs- og Miljøministeren, og anmoder om, at de implementeres i "Udpegning af beskyttede Havstrategiområder". Det er vigtigt, at Havsamarbejdet inddrages i den konkrete afgrænsning af de omtalte forslag til beskyttede havområder, så der tages hensyn til naturforhold samt planlagte projekter og aktiviteter.

Hertil kan det yderligere bemærkes, at det bør fremgå af havplanen hvilke områder, der specifikt er omfattet af den strengeste beskyttelse. Derved bliver udpegningen, og den beskyttelse som udpegningen i havplanen giver, lettere at administrere.

Den fremadrettede proces med udpegning af flere beskyttede havområder:

Vi ser i kommunerne frem til at indgå i en dialog med styrelsen omkring dette, når der i løbet af de kommende 1-2 år, skal udpeges flere beskyttede havområder i DK.

2. Muslingefiskeri bør ændres fra skrab af havbunden til bæredygtigt opdræt af skaldyr på liner, forudsat at vandområdets tilstand ikke påvirkes negativt af anlægget.

Skrab på muslingebanker

Rekruttering af vilde muslinger er i disse år i tilbagegang for de eksisterende områder i havplanen, der er udlagt til muslingeskrab. Listen over miljø- og naturpåvirkninger fra muslingeskrab er lang, og Danmarks Tekniske Universitet vurderer, at denne fiskemetode er den metode af bundsløbende fiskeredskaber, som

har den største negative påvirkning på havbunden og det tilknyttede dyre- og planteliv. Påvirkninger omfatter fjernelse af livet ovenpå havbunden, påvirkning af dyrene nede i bunden, frigivelse af næringsstoffer, fjernelse af vigtige levesteder for fisk og særligt fiskeyngel. Vi anbefaler derfor et stop for skrab af muslinger på havbunden i de danske havområder.

Vi finder det derfor positivt, at der ifølge Folketingets "Aftale om Danmarks Havplan af 7. juni 2023" ikke længere må skraves muslinger på havbunden i Kalø Vig. Men vi mener samtidig, at dette tiltag ikke er tilstrækkeligt til at sikre den nødvendige beskyttelse af havbunden, for at genskabe et godt havmiljø i de kystnære områder. Indenfor hele Havsamarbejdets kystområder ønsker vi derfor, at der ikke skraves muslinger i fremtiden.

Udlæg til hhv. kultur- og omplantningsbanker og opdræt af skaldyr i vandsøjlen.

Dyrkning og skrab af muslinger på kulturbanker på havbunden bør begrænses mest muligt, af hensyn til de føromtalte konsekvenser for havmiljøet. Særligt områder med potentiale for vækst af ålegræs, bør helt friholdes for muslingekulturbanker som efterfølgende skraves. Dette gælder f.eks. for hele Horsens Fjord samt for Natura 2000-område nr. 56, hvor udpegningen til kulturbanker i havplanen derfor bør fjernes.

Havsamarbejdet har tidligere bemærket, at nogle arealudlæg til skaldyrsopdræt (f.eks. muslinger på line) i havplanen var udpeget for tæt på land, og fyldte for meget. I Aarhus Bugt er dette arealudlæg nu fjernet helt. Dette er tilfredsstillende, så der i området sikres plads til rekreative aktiviteter fremover. Dog bør det være muligt at opdrætte muslinger på line i dette område, hvis formålet er genopretning af havnaturen eller "havhaver" som hobbyanlæg.

Det fremgår af havplanen, at der indenfor Natura 2000-område nr. 56 er sket en udvidelse af området, som er udlagt til skaldyrsopdræt. Muslingeproduktionen med skrab på havbunden af udlagte muslingebanker og deponering af fækalier under opdrætsanlæggene, kan have en negativ påvirkning på ålegræsbestandene jf. redegørelsen til havplanen. Ålegræs er af stor betydning for miljøtilstanden i bl.a. Horsens Fjord. Derfor er udvidelsen af området til skaldyrsopdræt på kulturbanker og opdræt i vandsøjlen indenfor Natura 2000-område 56 i Horsens Fjord ikke acceptabel. Det skal især ses i lyset af, at fjorden pt. er i den ringeste mulige miljøtilstandskategori (dårlige miljøtilstand jf. Vandområdeplan 2021-2027). Der bør i stedet ske en reduktion af udlægget i fjorden, af områder som kan anvendes til muslingeskrab på kulturbanker, så ålegræssets vækstmuligheder prioriteres højest.

Det fremgår som en forudsætning i den udarbejdede konsekvensvurdering af nye udlæg til muslingeopdræt, at fremtidige anlæg til skaldyrsopdræt, som placeres i Natura2000 område 56 ved Horsens Fjord, skal vurderes nærmere i forhold til påvirkningen af bl.a. bundplanter, herunder skal det sikres at anlægget ikke hindrer muligheden for udbredelsen af ålegræs i området. Det kan dog ikke ses, at disse forudsætninger er indarbejdet som betingelser i havplanens udpegninger af hhv. kultur- og omplantningsbanker til produktion af skaldyr og opdræt af skaldyr i vandsøjlen. Disse forudsætninger bør indarbejdes i havplanens udpegningsgrundlag for det konkrete område.

Udlæg af muslingebanker til forbedring af tilstanden i et vandområde

En sund bestand af blåmuslinger i et farvand er gavnligt for miljøtilstanden. Dyrkning af blåmuslinger på liner i et område, med det formål efterfølgende at udlægge dem som et biogent rev i samme vandområde, kan forbedre miljøtilstanden, hvis muslingerne lades i fred for opfiskning. Havsamarbejdet anbefaler derfor at det bør være muligt at opdrætte muslinger til genopretning af naturlige og blivende muslingebanker, selvom området ikke nødvendigvis er udpeget til kommerciel skaldyrsproduktion på line. Dette kan evt. indarbejdes beskrivelsen af den generelle anvendelseszone.

Lineanlæg til opdræt og høst af muslinger

Det bør indarbejdes i beskrivelsen af den generelle anvendelseszone, at det efter en konkret ansøgning kan være muligt at udlægge liner til ekstensiv dyrkning af tang og muslinger, dels som hobby-anlæg for den enkelte borger, og dels i mindre havhøstforeninger, hvor anlæggets synlighed, intensiteten af muslingerne og dermed miljøpåvirkningen af det enkelte anlæg er lille og sandsynligvis positiv.

Tilladelser til produktion af muslinger på line bør dog forvaltes efter en række faste rammer, og vi anbefaler, at der bør være krav om vurdering af de rekreative- og naturmæssige interesser og hensyn, hvor anlæggets placering i forhold til kysten, størrelse, synlighed, driften af anlægget (grad af forstyrrelse), størrelse, og type af lineanlæg bliver vurderet.

Kommunerne i Havsamarbejdet har mange interesser i det rekreative element som vores kyster udgør. Det er derfor vigtigt, at nye lineanlæg tager hensyn til den rekreative brug i de kystnære områder. I havplanen skal områder med rekreative aktiviteter og naturturisme mv. derfor friholdes for placering af større, kommercielle lineanlæg. Staten bør fastlægge, hvor tæt disse anlæg skal kunne placeres, for at sikre at anlæggene ikke medfører en negativ påvirkning af den rekreative brug af lokalområdet og tilpasse udpegningerne til dette. Dette sikrer, at der ikke opstår en u hensigtsmæssig stor tæthed i lineanlæg. Havsamarbejdet anbefaler at afstanden fra kystlinjen og ud til et fast lineanlæg som hovedregel bør være minimum 400 meter, så dette område friholdes til rekreative aktiviteter og samtidig beskytter de kystnære landskabsværdier. Dette forhold bør indarbejdes som en retningslinje i havplanen.

Produktion af muslinger til konsum – bør kun være til fødevarer til mennesker

I betragtning af, at kommerciel dyrkning af muslinger på line, kan forringe livet på havbunden under anlæggene, anbefaler Havsamarbejdet, at arealudlæg til dyrkning af muslinger i vandfasen i det østjyske område, kun vedrører dyrkning af muslinger til konsum. Der bør derfor ikke planlægges for de såkaldte "Smartfarms", hvor tætheden af muslinger i et område er så stor, at de producerede muslinger ikke egner sig til menneskeføde. Den store tæthed af muslinger ved sådanne farme medfører at slamdannelsen under disse anlæg kan være markant større end ved anlæg som dyrkes mindre intensivt, og dermed kan der være en væsentlig negativ påvirkning af lokalområdet. Dette forhold bør indarbejdes som en retningslinje i havplanen.

Krav om oprydning

Endeligt bemærkes det, at der er store mængder materiale, bøjler, tovværk, mv. i opdrætsanlæggene. Der er set eksempler på, at rester af muslinge-opdrætsanlæg, ikke bliver fjernet efter havari, eller at der er manglende oprydning af udstyr og bøjler efter opgivne muslingeprojekter. Dette er med til at påvirke vores havområder negativt. Det bør derfor sikres i tilladelserne til de enkelte muslingeanlæg, at der stilles garanti til oprydning i tilfælde af storm eller konkurs. Dette kunne med fordel indgå som en retningslinje i havplanen.

3. Områder udlagt til fiskeopdræt i åbne net (havbrug) bør ikke øges

Den primære presfaktor på miljøtilstanden i kystvande er jf. miljøvurderingen eutrofiering. Det kan ikke udelukkes, at en forøgelse af havbrug samt en forøgelse i udledning af kvælstof, fosfor, organisk stof samt medicin og helsestoffer kan få væsentlige konsekvenser for livet i de indre danske farvande.

Havsamarbejdet ønsker derfor ikke en udvidelse af produktionen af fisk i åbne havbure, da der fra disse sker en direkte udledning af spildevand (fiskenes afføring samt medicinrester herfra). Kommunerne foreslår, at arealudlæggene til ikke-etablerede havbrug ud for Djursland og Samsø fjernes, så der skabes et reelt billede af produktionsmulighederne på havet. Dette er en gentagelse af vores høringssvar fra 2021.

I den ændrede version af havplanen er der udlagt et nyt område til havbrug umiddelbart syd for Endelave (Ah54). Det nye arealudlæg er placeret tæt på Natura 2000-område 56 – som er et af de områder vi er forpligtet til at beskytte. Det er derfor uforståeligt at der i havplanen, som jf. lovgrundlaget skal baseres på en økosystembaseret tilgang, nu udlægges en udviklingszone til havbrug i området. Dette forslag til udlæg ønsker vi derfor fjernet.

Der skal i forvejen gennemføres en stor, bunden indsats for at reducere mængden af næringsstoffer som udledes til vores kystnære havområder. Der er gennem årene planlagt indsatser i vandområdeplanerne for adskillige milliarder kroner for at nedbringe udledningen af næringsstoffer fra landbrugsarealer til havmiljøet, og tilsvarende summer bruges på spildevandshåndtering. Det virker derfor uhensigtsmæssigt at planlægge for udvidelse af en produktionsform som havbrug, der har en direkte udledning af næringsstoffer og medicinrester til havmiljøet, og som med stor sandsynlighed vil betyde yderligere krav om reduktion af næringsstoffer fra land inden 2027, hvis målet for den acceptable koncentration af næringsstoffer, der understøtter opnåelse af god økologisk tilstand i vandmiljøet, skal nås. På land er udtagning af landbrugsarealer et af de mest omkostningseffektive virkemidler til næringsstofreduktion. En udvidelse af havbrugsproduktionen i vores vandområder vil derfor med stor sandsynlighed medføre behov for yderligere regulering af landbrugets anvendelse af gødning eller krav om udtagning af landbrugsjord fra drift. Havsamarbejdet anbefaler derfor, at det i forbindelse med konkret sagsbehandling og vurdering af påvirkningen fra de enkelte havbrug, skal undersøges, om disse havbrug alternativt kan flyttes ud på lokaliteter, hvor havmiljøet er mere robust end tilfældet er i vores kystnære områder.

Ved at beskytte havet bedre end i dag, kan vi genskabe havets naturlige fiskeproduktion, og på den måde imødekomme en del af efterspørgslen på fisk i fremtiden. Samtidig, så opfordrer vi til, at Staten fremmer muligheden og rammerne for produktion af fisk i opdrætsanlæg, der er placeret på land, og hvor der etableres renseforanstaltninger af spildevandet, så påvirkning af havmiljøet fra produktionen er mindst mulig.

4. Reduktion i arealudpegning til råstofindvinding (sandsugning) ønskes.

Områder til indvinding af marine råstoffer er reduceret i den ændrede havplan (fra 7 til 5 % af Danmarks samlede areal). Dette kan være positivt ift. beskyttelse af de marine naturtyper på havbunden, hvis det er de biologisk mest værdifulde områder, der er udtaget af arealerne til råstofindvinding.

Der er dog generelt udlagt meget store arealer til indvinding af råstoffer i det østjyske område. Det fremgår ikke tydeligt af havplanen, hvordan dette kan harmonere med Havstrategiens mål om god miljøtilstand, samt de kommende, forventede krav fra EU's kommende Naturgenopretningsforordning, hvor det bl.a. forventes, at der max. må være 2 % af havbundens natur, som er tabt.

Jf. vores argumentation under pkt. 1. er en uforstyrret havbund væsentlig for et robust hav. Dette kombineret med, at målopfyldelsen i vandområdeplanerne bl.a. afhænger af ålegræssets dybdeudbredelse, anbefales det, at sandsugning kun foretages på dybder der er større end 10 m, hvorfor det anbefales, at råstofindvindingsområderne i havplanen tilpasses denne dybdekurve. Det vil betyde at en del af områderne skal tages ud af udpegningen.

Det er dog også væsentligt, at en revideret råstof-udpegning ikke kommer til at hindre allerede planlagte og vurderede projekter.

Vi anbefaler desuden, at der udvikles BAT-blade for indvinding af råstoffer, som definerer den bedste tilgængelige teknik (BAT) ved indvinding samt at miljøgodkendelser til råstofindvinding herefter bygger på

vilkår om anvendelsen af BAT. Det har stor betydning for livet på bunden af havet, hvordan man indvinder råstoffer, og hvordan området efterlades. Derfor er det vigtigt at BAT indarbejdes i miljøgodkendelser til indvinding af råstoffer.

5. Sikring af naturtilstand ved udbygning af vedvarende energi på havet.

Udlæg af arealer til udbygning af havvind er øget fra 15 til 30 % af Danmarks Havareal.

De syv kommuner støtter generelt en omlægning til mere vedvarende energi, herunder vindmøller på havet. Det er dog afgørende, at vindmøller opstilles, så havbunden efterlades i en mindst lige så god tilstand, som før møllerne opsættes. Den statslige Havfond til netop dette formål skal kunne finansiere kompenserende genopretningstiltag for alle vindmølleparker, og ikke kun nogle af områderne. Ellers vil resultatet være, at der for hvert vindmølleprojekt er et netto tab af havnatur, og dermed yderligere forringelse af det allerede pressede havmiljø.

Generelle bemærkninger til havplanen

Naturbeskyttelse:

Det fremgår af havplanens redegørelse, at planens bidrag til naturbeskyttelse primært består af, at der er udpeget mindst 30 % beskyttede havnaturarealer i havplanen. Dette er både de såkaldte Havstrategiområder, Natura 2000-områder (Habitatområder og Fuglebeskyttelsesområder), Ramsarområder, Natur- og vildtreservater eller områder, som er fredede.

Natura2000-områderne udgør en meget stor del af de 30 % beskyttede havområder i alt. Men inde i Natura 2000-områderne er havbunden ikke generelt beskyttet mod fysisk forstyrrelse eller fiskeri med bundsløbende redskaber. Fiskeri er af Danmarks Tekniske Universitet (DTU) ellers vurderet til at være en af de største presfaktorer¹ i de danske havområder, udover næringsstoffer.

I det østjyske havområde er der pt. ingen udpegede Havstrategiområder eller strengt beskyttede havområder, som giver en generel beskyttelse i forhold til en af de største presfaktorer, fysisk forstyrrelse af havbunden. Dette tydeliggøres af, at der både er udpegede råstofområder samt fiskeri med bundsløbende redskaber i Natura 2000-områderne. Vores pointe er her, at hvis de 30 % beskyttet havnatur hovedsageligt består af områder, der ikke er reelt beskyttet ift. de største presfaktorer, så er det nødvendigt at ændre de lovgivningsmæssige rammer, så havbunden også er generelt bedre beskyttet i Natura 2000-områderne. I den østjyske havregion, findes der meget viden om havplanlægning samlet i den videnskabelige rapport², som Aarhus Universitet var projektleder på i 2020. Søfarts, Fiskeri -samt Miljøstyrelsen opfordres til at bruge de faglige vurderinger i denne rapport, til havplanlægningen i havet ud for Østjylland, da rapporten bygger på et solidt fagligt grundlag, og involvering af både interessenter, myndigheder og forskere.

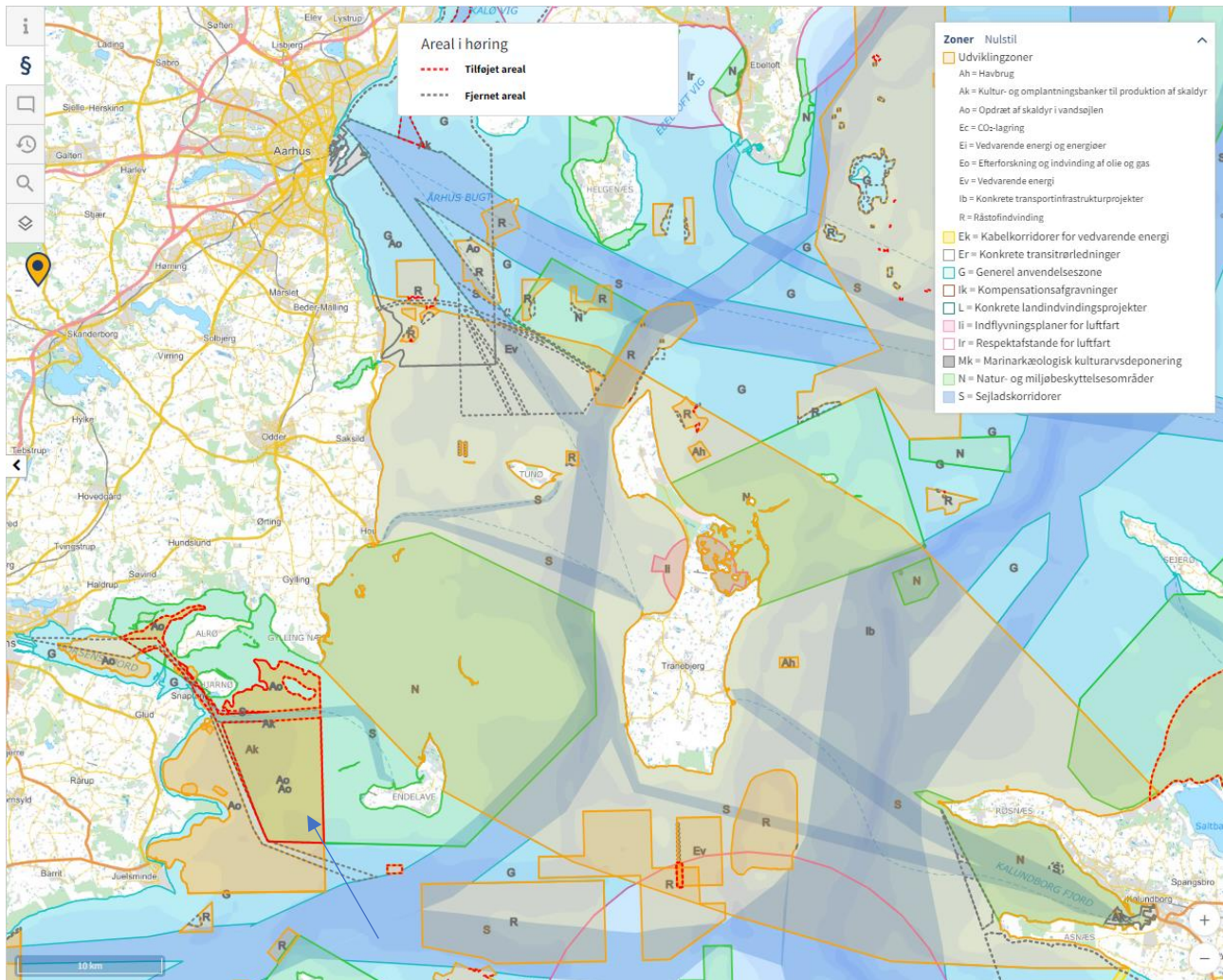
¹ [VJ-3 21 Presfaktorer s115-119.pdf \(vand-og-jord.dk\)](#)

² REGIONAL HAVPLANLÆGNING I DET VESTLIGE KATTEGAT – NATUR-, ERHVERVS- OG SAMFUNDSMÆSSIGE FORHOLD OG SCENARIER, AU, m.fl., 2020. <https://dce2.au.dk/pub/SR403.pdf>

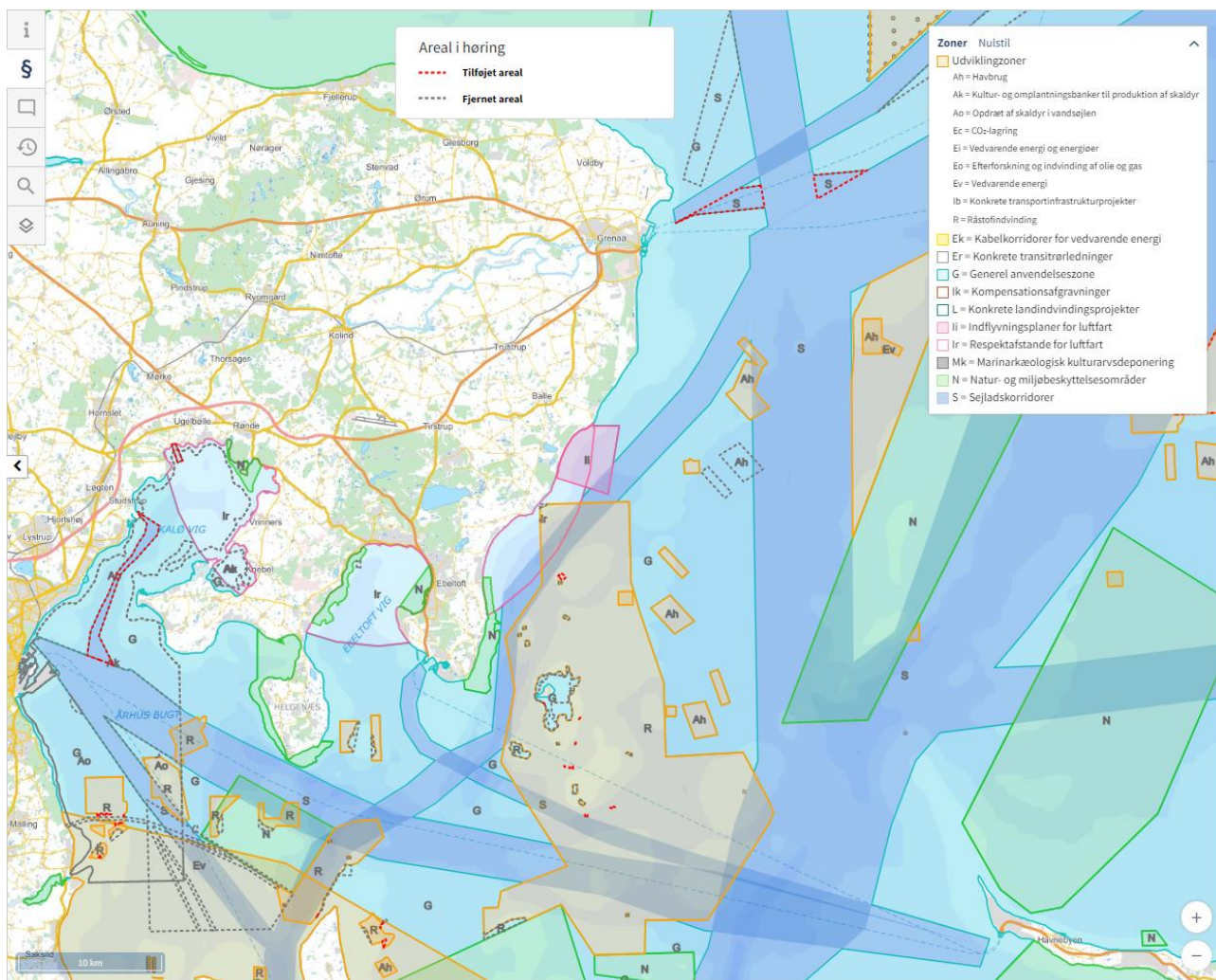
Tekniske bemærkninger til online GIS kortet i havplanen

- **Signatur:** De naturbeskyttede områder er i planen angivet med samme signatur, så det er ikke muligt at se, hvilke områder, der er hhv. Havstrategiområder, Natura 2000-områder eller strengt beskyttede Havstrategiområder. Der ønskes nuancerede signaturer for de beskyttede områder, og ligeledes bør det fremgå hvilken beskyttelse områderne har, så det er lettere at forvalte efter havplanens udpegninger.
- **Til- og fravalg af temaer på GIS kortet:** Der er så mange temaer i havplanen, at de flere steder overlapper hinanden, hvilket gør det meget svært at få et retvisende overblik over arealudpegningerne. Vi foreslår derfor, at det bliver muligt at til- og fravælge visningen af hver enkelte temagruppe i GIS kortet.

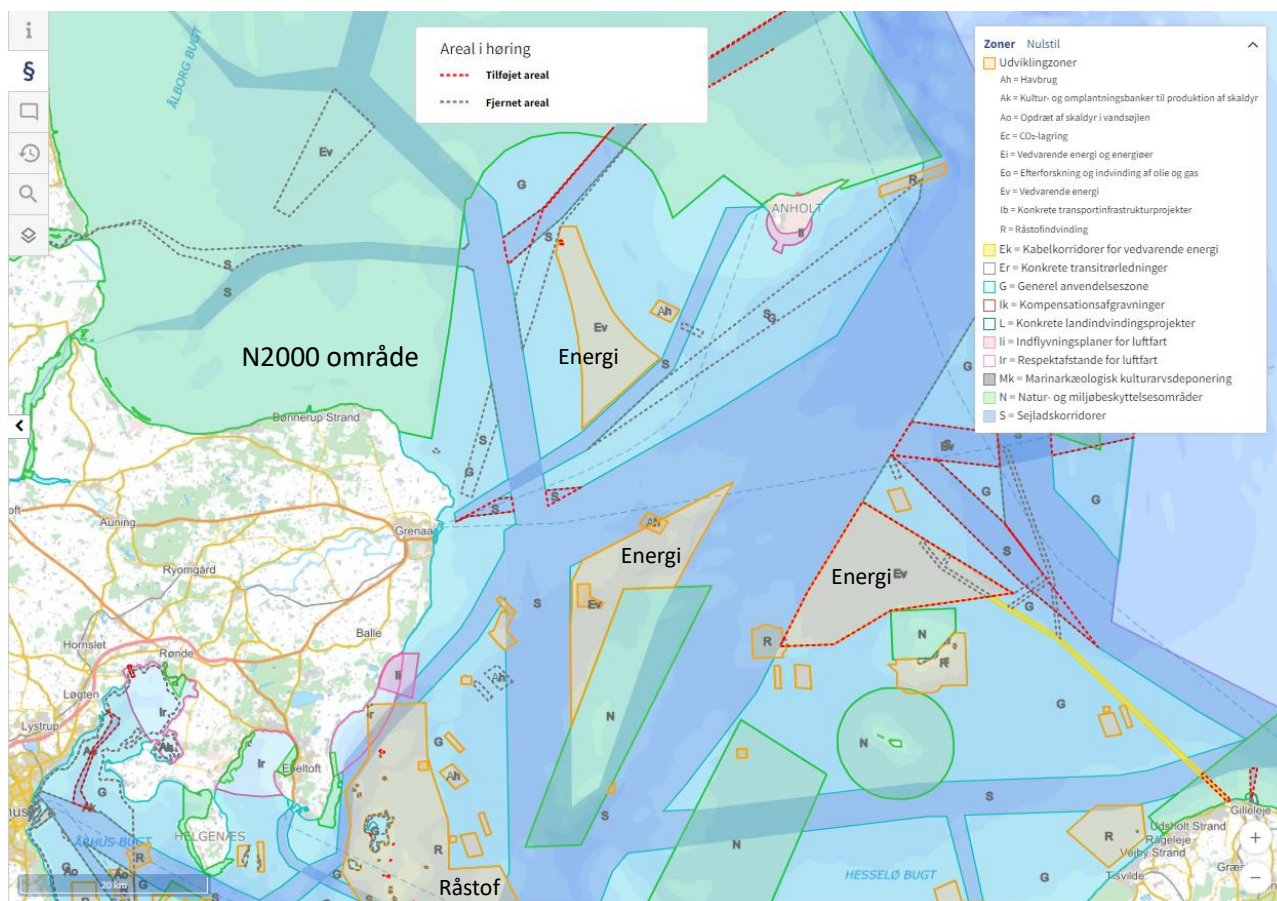
Bilag 1-2:

Kortbilag 1 - Syd : Nyt kort fra forslag til revideret havplan. Nye arealudlæg med stiplet rød, og fjernede arealer med stiplet grå. **Blå pil**: Nyt udlæg til kultur- og omplantningsbanker til produktion af skaldyr på havbunden indenfor Natura2000-område nr. 56. Det ses også at der syd for Endelave er udlagt et nyt område til havbrug.

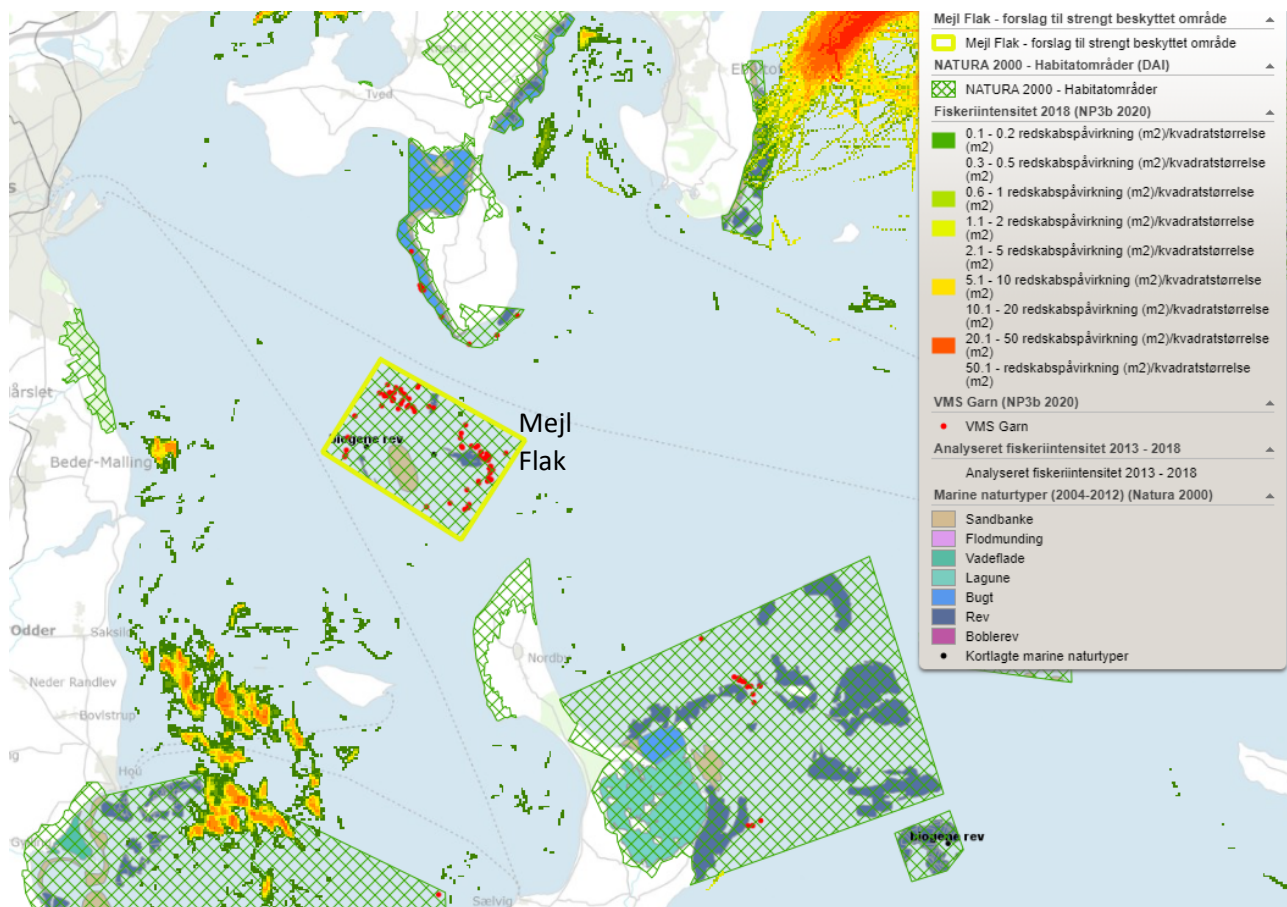
Kortbilag 1b: Østjylland Midt. Nyt kort fra forslag til revideret havplan. Nye arealudlæg med stiptet rød, og fjernede arealer med stiptet grå. Arealudlæg til råstofindvinding inden i Natura 2000-område Mejl Flak konflikter med Havsamarbejdets ønske om streng beskyttelse af området. Arealudpegning til opdræt af skaldyr i vandsøjlen er reduceret til kun at omfatte en tynd stribe midt i Kalø Vig, hvilket er positivt ift. rekreative og naturmæssige hensyn.

Kortbilag 1c: Østjylland Nord. Nyt kort fra forslag til revideret havplan. Nye arealudlæg med stiptet rød, og fjernede arealer med stiptet grå. Arealudlæg til nye havbrug findes stadig ud for Djursland. Arealudlæg til vedvarende energi og råstofindvinding, samt eksisterende Natura2000 områder fylder arealmæssigt mest.

Bilag 2

Kort over Havsamarbejdets forslag til nyt strengt beskyttet havområde.

Billedtekst: Områder øst for Aarhus.

Gul firkant: Mejl Flak. Eksisterende N2000 område. Vi ønsker området udpeget som strengt beskyttet område.

- Røde prikker: Det ses, at der på Mejl Flak foregår en del fiskeri med garn i perioden 2013-2018. En streng beskyttelse af Mejl Flak vil give bedre beskyttelse af fiskebestanden i området, hvor særligt torsk og fladfisk er fåtallige.

Udover Mejl Flak, så foreslår Havsamarbejdet at vi i samarbejde med Miljøministeriet udpeger et nyt beskyttet havstrategiområde med særligt fokus på bedre beskyttelse af havbunden mod fysisk påvirkning.

Supplerende bemærkninger til Havsamarbejdets fælles høringssvar vedr.

Danmarks Nationale Havplan

Ved politisk behandling (i december 2023 til februar 2024) af det fælles høringssvar for de syv kommuner for Havsamarbejdet i Østjylland, har enkelte kommuner ønsket at supplere med følgende bemærkninger. Nedenfor fremgår konklusionen af de politiske behandlinger for de enkelte kommuner:

Norddjurs Kommune:

Kommunalbestyrelsen har 20. februar godkendt det fælles høringssvar uden bemærkninger.

Syddjurs Kommune:

Natur-, teknik og miljøudvalget har ved udvalgsmøde den 5. marts 2024 drøftet det fælles høringssvar til Danmarks Havplanen, som er udarbejdet på vegne af Havsamarbejdet i Østjylland. Udvalget har taget høringssvaret til efterretning. Syddjurs Kommunes Administration vil dog benytte anledning til at henlede til Byrådets supplerende høringssvar til Danmarks Havstrategi II, hvor følgende er fremført:

”Byrådet er meget optaget af at beskytte havbunden mod unødvendige forstyrrelser og skader, der har ødelæggende virkning på det marine miljø. Derfor foreslås det, at Kalø Vig, Knebel Vig, Begtrup Vig og Ebeltoft Vig samt farvandet mellem Hasnæs, Hjelm og Samsø helt fritages for fiskeri med bundslæbende redskaber. De samme områder bør endvidere fritages for råstofindvinding og klapning af materialer.

Kalø og Knebel Vig er indelukkede farvande med ringe vandudskiftning. I begge farvande er miljøtilstanden ringe på trods af mange års indsats for at mindske udledningen af næringsstoffer fra rensningsanlæg og landbruget. I Syddjurs Kommune arbejdes der dog på at nedlægge rensningsanlæg med udledning til førnævnte farvande indenfor en kort årrække.

Miljøstyrelsen opfordres til at evaluere alle tidligere og nuværende indsatser”.

Aarhus Kommune:

Magistraten for Teknik og Miljø har godkendt det fælles høringssvar 20. februar 2024. Der ønskes, udover det fælles høringssvar, at gøre selvstændigt opmærksom på følgende forhold i et høringssvar:

Fiskeri med bundsløbende redskaber

Muslingeskrab i Kalø Vig er fremover ikke længere tilladt, jf. Folketingets Aftale om Danmarks Havplan fra juni 2023. Aarhus Kommune bemærker, at dette er yderst positivt for havnaturen, men ønsker samtidig at hele Aarhus Bugt fritages for bundsløbende fiskeri. Der foregår f.eks. stadig muslingeskrab omkring Norsminde og længere sydpå.

Midler til fysisk genopretning af levesteder

I de eksisterende marine Natura 2000-områder, har man fra statslig side ikke en fysisk indsatsplan for opnåelse af gunstig bevaringsstatus for arter og naturtyper. Man henholder sig alene til, at man ved opfyldelse af Miljømålslovens mål om god økologisk tilstand for vandområder samtidig vil opnå gunstig bevaringsstatus for arter og naturtyper.

Aarhus Kommune ønsker at staten disponerer arealer i Havplanen til naturgenopretning, og afsætter midler til en aktiv, fysisk genopretning af tabte levesteder på havbunden, som ikke kan genoprettes ved at reducere næringsstofniveauet. Fokus for statsligt finansieret genopretning af havhabitater bør især være på Natura 2000-områderne.

Havbrug

Aarhus Kommune ønsker ikke, at der udpeges områder i Aarhus Bugt til etablering af nye opdrætsanlæg af fisk i åbne havbure, da store mængder af næringsstoffer herfra forurener havmiljøet, og skaber yderligere samfundsmæssige omkostninger til kompenserende rensning.

Dyrkning af tang og muslinger

Under forudsætning af hensyntagen til rekreative, sejladsmæssige og miljømæssige interesser til placering, type og størrelse af anlæggene, kan dyrkning af tang og muslinger være en meget bæredygtig måde at producere sund mad på. Det bør derfor være muligt at dyrke tang og muslinger på line i mindre skala, på hobbyplan eller i en "havhøst-forening".

Råstofindvinding

En ambition om streng beskyttelse af Natura 2000-område Mejl Flak harmonerer ikke med, at Havplanen har udlagt områder til råstofindvinding inden for dette område. Derfor er det særligt vigtigt, at disse arealer fjernes i Havplanen, inden for dette Natura 2000-område. Generelt er meget store arealer af Aarhus Bugt udlagt til råstofindvinding. Dette sikrer ressourcer til fremtidigt byggeri, men Aarhus Kommune ser gerne en mere balanceret afvejning mellem arealudnyttelse og beskyttelse af de største naturværdier på havbunden.

Horsens Kommune:

Bæredygtigheds-, Natur- og Klimaudvalget udvalget har godkendt det fælles høringssvar. Udvalget ønsker ikke, at der slækkes på formuleringerne i det fælles høringssvar.

Odder Kommune:

Kommunalbestyrelsen har godkendt det fælles høringssvar med den kommentar, at udvalget udtrykker en bekymring for, om de rekreative muligheder i området A0 nordvest for Alrø begrænses, samt at der er tale om et Natura 2000-område.

Hedensted:

Kommunalbestyrelsen har 28. februar godkendt det fælles høringssvar uden bemærkninger.

Samsø Kommune:

Aktuel beslutning på Teknik- og Miljøudvalget 21-02-2024:

Udvalget beslutter, at Samsø Kommune tilslutter sig høringssvaret som vedlagt.

På vegne af Havsamarbejdet i Østjylland, bestående af Norddjurs, Syddjurs, Aarhus, Odder, Samsø, Horsens og Hedensted kommuner.

Torben Tran Ankjærø

Havmiljøkoordinator

Havsamarbejdet i Østjylland

Norddjurs, Syddjurs, Aarhus, Odder, Samsø, Horsens og Hedensted kommuner

T +45 23 47 51 50

E atto@aarhus.dk

EAN nr.: 579 800 577 0176

TEKNIK OG MILJØ

Vand og Natur

Karen Blixens Boulevard 7

8220 Brabrand

www.aarhus.dk